СВОБОДА — SVOBODA

УКРАЇНСЬКИЙ ДНЕВНИК — UKRAINIAN DAILY

УРЯДОВИЙ ОРГАН ЗАПОМОГОВОЇ ОРГАНІЗАЦІЇ УКРАЇНСЬКИЙ НАРОДНИЙ СОЮЗ В ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВАХ АМЕРИКИ.

OFFICIAL ORGAN OF THE UKRAINIAN NATIONAL ASSOCIATION, Inc.

ТРИ ЦЕНТИ. РІК XXXIX. Ч. 15. Джерзи Сіті, Н. Дж., второк, 20. січня 1931. — VOL. XXXIX. No. 15. Jersey City, N. J., Tuesday, January 20, 1931. THREE CENTS.

ХТО НЕ КОЛЯДУВАВ, ТОЙ ЩЕДРУЄ НА РІДНУ ШКОЛУ.

В ДОПОМОГУ ЧЕРВОНОМУ ХРЕСТОВИ

ВАШИНГТОН. — Червоний Хрест намагається зібрати $10,000,000, призначених на допомогу потерпівшим від посухи. Сенат хоче призначити на ту цiль $25,000,000 з державної скарбниці, але президент Гувер противиться цьому й є тої думки, що та допомога повинна бути зібрана дорогою добровільних жертв.

Але жертви йдуть повільно. І тому президент покликав до життя спеціяльний комітет збірки, на якого чолі стоїть бувший президент Кулидж як почесний президент. Почесними заступниками іменовано Алфреда Смита і Джана Дейвиса, двох бувших демократичних кандидатів на президентів.

Крім того видав президент відозву, в якій звертається до загалу за помічю.

ОБІРВАЛАСЯ СКАЛА НА НІЯҐАРІ.

НАЄҐЕРА ФОЛС (Ню Йорк). — З американської сторони водопаду Ніяґари обірвалася скала, яка злетіла в пропасть Ніяґари. Частина скали, висока яких 100 стіп, визирає з води.

РАДЯТЬ НАД ҐЕМБЛЄРСТВОМ.

МАЯМІ БІЧ. — В часі, коли управа міста й визначні мешканці міста радили над тим, як скасувати доми гри в місті, по клюбах грали як звичайно й підсміхалися з нарад, з яких і так нічого не вийде.

НАВЧИВСЯ ЛІТАТИ ЗА ГОДИНУ І 40 МІНУТ.

РУЗВЕЛТ ФІЛД. — Генри Баєрс осягнув рекорд у науці літання. По науці, яка тревала всього одну годину і 40 мінут, Баєрдс полетів сам один літаком і літав 30 мінут.

НУЖДА В КЕНТОКИ.

ЛЮЇЗВИЛ. — Не тільки в Аркензо голодують, але й у Кентоки така біда, якої не памятають. Худоба гине, бо нема чим її годувати. Посуха винищила навіть жерельні води, а це відбивається на здоровлю населення, бо воно хорує на тиф з браку доброї води.

ПРОТИ МЕХАНІЧНОГО МЕСІЇ.

ФИЛАДЕЛФІЯ. — На нарадах „Юніон оф Амерікен Гібрю Конґреґейшенс" рабін д-р Ґольденсон говорив, що „механічний спаситель" не спасе світа. Під тим штучним, машиновим спасителем розумів він теорії Айнштайна. Рабін є тої думки, що спасення чоловіка полягає в релігії й моралі. Він каже, що в майбутньому прийде до великого конфлікту між законом і моралю. Бо є річи, які можуть бути законні, але аморальні. Тут напятнував рабін великих промисловців і банкирів, які, маючи величезну силу, можуть бути у своїх ділах законно оправдані, але ніколи морально, коли вони надуживають своєї сили, наражуючи моральні принципи.

ЗАЛЄСЬКИЙ БРЕШЕ И ВІДГРОЖУЄТЬСЯ.

НЮ ЙОРК. — Польський заграничний міністер Залеський говорив радіом з Женеви про те, що Польща хоче зміцнити владу свого президента й надати йому таку силу, яку має американський президент. А далі говорив він про миролюбивість Польщі та про те, що вона хоче жити в згоді з усіми своїми сусідами. Разом з тим Залєський підчеркнув, що Польща ніколи не погодиться на те, щоби віддати ті землі, які тепер посідає, бо це її історичні землі.

РАДИТЬ ГЛЯДІТИ НА ЄРУСАЛИМ, А НЕ НА ЛОНДОН.

НЮ ЙОРК. — Сіоністичний лідер Лює Ліпський підніс у своїй промові до екзекутивного сіоністичного комітету, що сіоністам треба будувати в першу чергу свою власну силу й глядіти на Єрусалим, а не оглядатися вічно на Лондон.

АРЕШТУЮТЬ МЕНШЕ ЖІНОК.

ОЛБАНІ. — Як тільки викрито страшні надужиття в арештованню молодих дівчат, число арештованих тепер раз-у-раз зменшується.

Є ТІЛЬКИ 8 ДІЙСНИХ УНІВЕРСИТЕТІВ.

НЮ ЙОРК. — Д-р Никлас Ботлер, президент Колюмбійського університету, заявив, що в Америці маємо тільки 8 дійсних університетів. Деякі учені кажуть, що є їх більше, але більшість дивиться дуже критично на дійсну вартість американських каледжів і університетів, між якими подибуємо вже й „полісменський каледж".

ПОЛЯРНА СУБМАРИНА.

НЮ ЙОРК. — Незабаром пробуватимуть переїхати під водою субмариною „Навтілюс" полярну полосу з Шпіцберґен до Аляски. Буде це перша того рода спроба.

ПОМЕР БУКШОВАНИЙ.

Дня 1. січня помер у Львові бувший поручник УГА, Володимир Букшований. В останні часи він був професором консерваторії й членом орхестри міського театру у Львові. Помер внаслідок комплікацій, викликаних грипою, по двох днях хороби.

ЕПИСКОП ПРОТИ ГУВЕРА.

Методиський епископ Едвин Д. Музон із Шарлот (Норт Каролайна) каже, що Гувер є вже президентом два роки, а ще досі ніхто не знає, чи він є сухим чи мокрим. Ґардінґ, будучи президентом, не інтересувався моральними справами, Кулидж, каже епископ, нічого не говорив і нічого не робив, а Гувер станув на тім, що прогибіція є „благородним експериментом". Не диво, каже Музон, що ніхто не знає, як стоїть справа з прогибіцією.

ТАКОЖ СПОСІБ ПРОТИ РЕМАРКА.

У Берліні німецькі націоналісти стараються всіми силами не допустити публику на висвітлення в кінах фільми „На заході без змін", тому, що ця фільма антинаціоналістична. На днях ці націоналісти придумали такий спосіб відстрашування публики: пустили між жінок в салі кіна трох неїдовитих вужів. Одна елеґантна дама, сидячи в кіні, нагло почула, що на її нозі щось рухається під кріслом. Думаючи, що її напастує якийсь сусід, вона сердито оглянулась на молодиків, що сиділи поруч з нею, і мала охоту навіть зневажити напасника чинно, але не знала, котрий то з них такий сміливий. Та за хвилину почула, що це не чиясь рука на її нозі, але щось інше. Дама глянула під крісло і побачила, що по її нозі лізе догори вуж. Можна уявити собі, який крик счинила ця дама і як втікали всі жінки з салі, тим більше, що другий вуж виліз аж на коліна молодій ґімназисточці.

МУСОЛІНІ ЯК ПИСЬМЕННИК.

У польському перекладі вийшла повість „Коханка Кардинала". Цю повість написав італійський диктатор в 1909 р., коли він був співробітником соціялістичних ґазет та великим ворогом релігії і духовенства. Ця антиклерикальна тенденція замітна і в згаданій повісти. „Коханка Кардинала" це історія любови кардинала Мадруца і Клявдії Партічеллі на тлі неспокійної доби XVII. віку в Трієнті. Клявдію вбиває другий любовник, дон Бензіні, а кардинал з розпуки вмирає також. Повість Мусолінія цікава хіба тим, що її написав провідник фашизму, а колиб її написав хто інший, то на „Коханку Кардинала" ніхто не звернув би уваги. Убогий сюжет, наївно переведена акція, брак виразности характерів і дуже недотепне фільософування автора — все це доказує, що можна бути кепським письменником, але добрим диктатором і навпаки.

КОМУНІКАТ ОБЄДНАНИХ УКРАЇНСЬКИХ ХОРІВ

(Американсько-Українського Музичного Товариства).

1. Приготовлено до висилки нововидані хорові твори і вишлемо їх тим нашим хорам, які напишуть нам, що бажають собі цього.

1. Випуск: Канти

а) Демуцького — „Про страшний суд"
б) Леонтовича — „Потоп".
в) Стеценка — „Через поле широкее"
г) Стеценка — „Зібралися жидовини".

2. Випуск: Пісні з Лемківщини і Закарпаття М. О. Гайворонського.

а) „Широке коріння"
б) „В верти ружа преквітала".
в) „Малам я фраїра"
г- „Ой, верше, мій верше".
г) „Кей ня любиш".

3. Випуск: Народні пісні.

а) Леонтовича — „Дударик".
б) Богуславського — „Колискова".

Усі пісні (одинацять) видані в партитурі, а ціна всіх з пересилкою для наших хорів $1.

2. Пригадуємо, що наше Товариство має велику хорову бібліотеку і радо нею служить усім своїм хорам. Через Т-во можна також дістати українські твори на якунебудь орхестру, як також на пяно, на скрипку, мандоліну й інші інструменти.

3. Поновляємо також просьбу до всіх наших хорів: пришліть, якщо маєте, фотоґрафію свого хору, щоби ми могли зладити альбом і вислати його до нашого музею у Львові.

4. Запрошуємо дальше інші українські хори, по цей бік океану, вступити до нашого Т-ва. Досі ми видали дві повні програми на Свято Державности і на Шевченковий Концерт, з котрих народні пісні і нововидані призначені на Свято Народної Пісні.

5. Щоб обновити програму Державного Свята, то небаром вийдуть Стрілецькі Пісні.

6. Молодечим хорам поміщується що кварталу пісні в Молодечому Журналі Українського Народного Союза.

Адреса:
AMERICAN-UKRAINIAN MUSIC SOCIETY,
224 E. 18th ST., NEW YORK, N. Y.

Г. Павловський, голова;
М. Гайворонський, секр.

ЗВІДКИ ВІН ТАМ УЗЯВСЯ?

Дня 9-го грудня м. р. в селі Лошнєві, пов. Теребовля, знайшов Петро Ґанчар в часі молочення збіжжа в снопах карабін російського типу. Кріс був заладований одною кулею. Ґанчар негайно зголосив це на постерунку і просив команданта місцевого постерунку, щоби прийшов і забрав собі цю знахідку. Зразу комендант не хотів піти, та згодом надумався, пішов з громадським поліцаєм і забрав карабін. На запит Ґанчаря, що тепер буде: чи він буде караний, комендант відповів, що нехай на тім справа скінчиться. Те саме сказав Ґанчареви секретар старости Ґарнцарж. Карабін знайдено в тому місці, де ще 18. жовтня м. р. в часі дуже докладної ревізії дуже пошукували за зброєю. Але нічого не знайшли.

БРІЯН ХОЧЕ ВИЯСНЕННЯ ВІД КУРЦЮСА.

На приватній нараді в Женеві Бріян старався дістати від німецького міністра справ закордонних, Курціюса, деякі виясненя в справі закордонної політики Німеччини. Він звернув увагу на те, що від часу смерти Штреземана політика Німеччини девчому змінилася в сторону, неприятливому міжнародньому порозумінню, а особливо тіснішому порозумінню Франції з Німеччиною.

Курціюс старався заспокоїти Бріяна й запевнити, що політика Німеччини й далі лишається миролюбивою, але часто йому доводиться робити деякі уступки скрайнім націоналістам, які тепер значно зміцнилися в Німеччині.

І ТАМ СУДЯТЬ ПОСЛІВ.

Краєвий суд у Береговї засудив посла Куртяка на 4 місяці вязниці і 1000 ч. к. кари за те, що на зборах в Чингаві виголосив промову проти політики чехословацького уряду на Закарпатській Руси.

КЛОПІТ ЖИДІВСЬКОГО МЕЙОРА МІСТА ВІНДЗОР.

У недавних міських виборах в Віндзор, Онт., вибрано мейором Давида А. Кроля. Однакож річ не в тім, як мейор називається, а в тім, що він по походженню Жид і це перший раз в Канаді вибрано Жида мейором якогонебудь міста. Та хоч мейор Кроль має сатисфакцію, що він є першим жидівським мейором у Канаді, то має він і клопіт, який ту сатисфакцію йому псує. Його противник підчас виборів, комішенер Клайд В. Коррі, виступив з обвинуваченнями, що мейор Кроль завдячує свій вибір виборчим надужиттям. Він каже, що має докази, що не менше як 90 людей голосували під кождими іменами і що підставлені люди віддали 500 до 700 голосів підчас виборів 1. грудня. Коррі каже, що виборчі шахраї були зорґанізовані і вишколені. Коррі хоче уневажнити вибори мейора.

ЗА ЩО В ПОЛЬЩІ КАРАЮТЬ.

Постерунок поліції в Черелиці, пов. Городенка, зробив донесення до староства в Городенці на Мокрицького Степана, господаря в Репужинцях, за те, що його пес не був припнятий. Дня 6. листопада м. р. засуджено Мокрицького на 10 зол. адміністративної кари. Колиж він, як бідний чоловік (власник 2 моргів поля і батько численної родини), почав проситися, що такої суми не в силі заплатити, дістав на це від п. Курчака, урядовця староства (котрий цю кару йому виміряв), таку відповідь: „Ґдибисьце не працовалі в кооперативе, тобисцє заплацілі пєнць злотих, а так мусіце заплаціць дзесєнць..." Треба зазначити, що Мокрицький крамарює в кооперативі від її оснування і колиб він уступив, тоді крамницю треба булоб мабуть зачинити, бо в місці крамаря підшукати годі, а позамісцевого кооператива наразі не була би в силі удержати.

БОЛЬШЕВИКИ МОБІЛІЗУЮТЬ ЗАЛІЗНИЧНИКІВ

ВСІ, ЩО КОЛИСЬ ПРАЦЮВАЛИ НА ЗАЛІЗНИЦЯХ, МУСЯТЬ ВЕРНУТИСЯ ДО СТАРОЇ ПРАЦІ.

МОСКВА (СССР). — Вже два тижні тягнеться в Москві конференція в справі впорядкування залізничого транспорту. Всі засідання конференції проходять в секреті й у пресу не подається відомостей про їх перебіг. Лише тепер зявилося розпорядження комісаря залізниць та комісаря праці, щоби в усіх радянських інституціях, які звязані з транспортом, був переведений перепис тих, котрі колись працювали на залізницях.

Всі, починаючи від вікночистів на залізницях і кінчаючи найвищими фахівцями, будуть знову поставлені до праці на залізницях, якщо вони тепер знаходяться на інших працях. Інституції, в яких будуть зареєстровані бувші залізничники, мають негайно звільнити їх з посад, давши їм утримання на два тижні вперед. Звільнені мають негайно зявитися на біржі праці, які відставлять їх на залізничу працю. Коли кому не буде праці близько їх місця перебування, то вони будуть відставлені туди, де їх потрібуватимуть на залізниці, не зважаючи, як це далеко.

Таке розпорядження зробили комісарі на підставі рішення конференції по транспорті. Воно цілковито таке, як розпорядження воєнної власти в часі мобілізації армії. Цим способом большевики думають направити свій транспорт, який тепер остаточно здезорґанізований.

НАГОРОДА ЗА ПРОВОКАЦІЙНІ СВІДЧЕННЯ.

ЛОНДОН (Анґлія). — Кореспондент ґазети „Морнінґ Пост" подає, що радянська влада звільнила з вязниці всіх інжинірів, засуджених на процесі професора Рамзіна. Як відомо, ці засуджені в своїх свідченнях розкривали фантастичні пляни міжнародньої інтервенції проти Росії, яку нібито плянували европейські держави разом з російськими еміґрантами.

Всіх звільнених під іншими призвищами післано знову на працю по їх фаху. Большевики кажуть, що це їм нагорода за мужне розкриття плянів інтервенції й за щире розкаяння.

ВІДНОВЛЕННЯ „УКРАЇНСЬКОГО ГОЛОСУ".

ЛЬВІВ (Західня Україна). — В Перемишлі відновилося видання ґазети „Український Голос". Як відомо, майже ввесь персонал цієї ґазети на чолі з редактором був арештований Ляхами, а помешкання редакції, після основної ревізії й конфіскати ґазетного матеріялу, було запечатане поліцією 22. вересня 1930 р. Щойно 22. грудня влада розпечатала редакцію, але ґазета не могла відразу почати виходити, бо головніші її співробітники були у вязниці.

Щойно 6. січня вийшло перше число ґазети, в якому редакція говорить, що ввесь старий матеріял знаходиться ще й досі в руках польської поліції.

СТАНОВИЩЕ МЕК ДОНЕЛДА НЕ ТРІВКЕ.

ЛОНДОН (Анґлія). — Парлямент знову розпочав свої засідання. Хоч тепер ще нема даних для того, щоб говорити про скоре уступлення уряду Мек Донелда, але вже можна сказати, що навряд чи уряд робітничої партії продержиться до травня — кінця другої річниці його урядовання.

Тепер уряд Мек Донелда тримається при владі лише підтримкою лібералів та тим, що власна партія голосує вся разом. Та ось приходить на черґу дня складні питання внутрішнього життя Анґлії, особливо в звязку з економічною крізою та безробіттям. Тут може легко статися, що не всі члени власної партії Мек Донелда будуть голосувати завжди за уряд, а тому легко може наступити поваленя уряду.

Лише скрайні оптимісти думають, що уряд Мек Донелда переборе всі трудноші й утримається ще довший час при владі, бо лібералам тепер не вигідні вибори й Ллойд Джордж не захоче стратити свого становища — лідера парляментарної ґрупи, яка тепер своїми голосами рішає ту чи іншу справу, ґрупи, що балянсує своїми голосами між двома великими партіями.

КІНЕЦЬ ІНДІЙСЬКОЇ КОНФЕРЕНЦІЇ.

ЛОНДОН (Анґлія). — Конференція в справі Індії вже закінчила свої праці й формально закрита. Висліди її праці будуть предложені анґлійському парляментови для ухвалення рішень у справі поширення прав Індії.

"SVOBODA" (LIBERTY)
FOUNDED 1893
Ukrainian newspaper published daily except Sundays and holidays at 81-83 Grand Street, Jersey City, N. J.
Owned by the Ukrainian National Association, Inc.

Edited by Editorial Committee.

Entered as Second Class Mail Matter at the Post Office of Jersey City, N. J. on March 30, 1911, under the Act of March 8, 1879.

Accepted for mailing at special rate of postage provided for in Section 1103 of the Act of October 3, 1917, authorized July 31, 1918.

SUBSCRIPTION RATES;		ПЕРЕДПЛАТА;	
Three cents a copy.		Поодинокe число три центи.	
One year	$ 7.00	На рік	$ 7.00
Six months	$ 3.75	На пів року	$ 3.75
Three months	$ 2.00	На три місяці	$ 2.00
Foreign and Jersey City Rates:		В Джерзи Сіті і Заграницею:	
One year	$10.00	На рік	$10.00
Six months	$ 5.00	На пів року	$ 5.00
Three months	$ 2.75	На три місяці	$2.75

За оголошення редакція не відповідає.

За кожду зміну адреси платиться 10 центів.

З Канади належить висилати гроші лише на т. зв. Foreign Money Order.

Тел. „Свободи", Montgomery 5—0498. Тел. У. Н. С.: Montgomery 5—1838

Адреса: "SVOBODA", P. O. BOX 346, JERSEY CITY, N. J.

ЗПРИВОДУ ЖЕНЕВСЬКИХ НАРАД

Дня 19. січня зачалися наради Ради Ліґи Націй. Не думаємо привязувати до них великої ваги, наскільки ходить о вимірення якоїсь справедливости українському народови, як жертві польської „пацифікації". Бо не буде там справедливости не тільки нам, які не заступлені в Лізі, але й тим, що там є заступлені. На нашу думку й Німеччина, яка видвигне там справу польських крівавих виборів на Шлеську, не добється свого.

Всеж таки в цю хвилю очі світа є звернені на Женеву. Бо всі відчувають, що на швайцарській землі ведуться дискусії й розбираються справи, які коли не знайдуть мирної розвязки, готові закінчитися воєнним конфліктом.

Теперішні наради Ради Ліґи Націй важні тим, що отсе буде там порушена дещо обширніше справа охорони національних меншин. Справа та прийде під обради, бо Німеччина внесла на Польщу формальні жалоби. Чи буде порушена на явних нарадах і справа польських звірств у Галичині, годі знати. Можливо, що її порушать. Можна надіятися, що зробить це англійський представник, бо цього домагалося понад 60 послів британського парляменту.

Річ ясна, що український нарід не може глядіти байдужними очима на те, що надіється в Женеві. Бо саме там, в присутности представників многих держав, обговорюються проблєми, які тісно звязані з нашою судьбою. Ми не віримо, щоби Ліґа Націй могла розвязати вже тепер проблєму охорони національних меншин. Але вже саме видвигнення на нарадах Ради Ліґи проблєми національних меншин, видвигає її на ширшу світову арену. А раз вона є видвигнена, то скорше знайдемо в світі розуміння для розвязки цеї проблєми. Так треба дивитися на це й нам, **Українцям.**

З якого боку не підходили би в Лізі до справи охорони національних меншин, то вийде, що Польща є новітньою тюрмою народів, яка помітує усякими міжнародніми зобовязаннями й нищить національні меншини на всі лади. Кріваві події в Галичині й Шлеську будуть тільки найновіщим додатком до ілюстрації невиносимих відносин в Польщі. Вони будуть тільки доказом, що Польща не вміє й не хоче розвязати у себе проблєми національних меншин дорогою виконування міжнародніх зобовязань, а тільки асиміляцією, кольонізацією і терором, себто методами, які віщують нову війну і новий поділ Польщі.

А. Б. Г.

ПРО НОВОГО „ХОРОГО ЧОЛОВІКА"

(Переклав з польського Кл. Об.).

(Докінчення)

Розгін ревізіоністичної акції в справі Поморя доказує без всякого сумніву, що Польща є слаба, або що за таку її люди узнають. Бож преці ніхто не зачіпав би Польщі, колиби вона була внутрішно сильною. Розгін ревізіоністичної акції стоїть в стислій причиновій звязи з внутрішним положенням Польщі.

Колиби Польща спокійно розвивалася і дорогою природного розвою ставала сильною — то з уваги на своє ґеоґрафічне положення стала би вона першорядним чинником европейської рівноваги. Коли не та, то друга велика держава потребувалаби Польщі для задержання корисного для тої держави уложення сил в Европі. Такій Польщі нічого би в звичайних. нормальних часах не грозило, і лише нова европейська війна, — котра ще на довгі часи є мало правдоподібною — моглаби поставити знак запитання щодо цілости границь Польщі.

А артикул 19-тий верзайського договору? Той артикул і звязана з ним леґенда **про мирну ревізію границь** є звичайним блофом. Артикул той сам в собі нічого не містить і не представляє собою ніякої небезпеки. Вистане хочби сказати, що щоби з нього зробити ужиток — треба **одноголосної постанови** Зборів Союза Народів. Однак — як це слушно сказав німецький міністер Курціюс — ревізія границь можливою є навіть помимо постанов того артикулу. Такі ревізії видів світ уже і перед світовою війною. До таких ревізій приходить тоді, коли великі держави признають їх доконечність і коли **„предмет"** ревізії є в такім стані внутрішного розстрою, що стає елементом необчисляемим, отже **шкідливим для міжнародної рівноваги.**

Пригадаймо собі лише історію Туреччини в XIX (19-му) і XX (20-му) віці. Туреччина, признана тоді загально за **„хорого чоловіка",** не могла становити для жадної великої держави поважної і певної ставки на політичній шахівниці. І томуто можна було легко позискати в тих держав згоду на відірвання кавалок по кавалку з її території. Пригадаймо собі лише польську історію XVIII. (18-го) століття, про котру Поляки так скоро призабули.

Німці зможуть лише тоді осягнути свою мету в справі Поморя („коридора") — **коли і Польща стане „хорим чоловіком"** і з пожиточного (?) елементу европейської рівноваги станеться чинником злишним та необчисляємим.

Лише в таких умовинах дві рішаючі в цій справі столиці: Париж і Лондон далиби свою згоду **на новий розбір Польщі,** що зробилоби з такої пообрізуваної держави послушного раба Німеччини.

Мусимо тут з натиском піднести, що безперестанне писання та говорення про „коридор" мусить викликати остаточно таку атмосферу, серед котрої віддання чистопольської (?) провінції назад Німцям і засудження через це польської держави на економічну і політичну залежність — не буде загранична публична опінія уважати ані навіть за неморальну річ.

Люди попросту будуть мати час зжитися з тою думкою, що звернення „коридора" Німцям дасться дуже добре погодити з міжнародною моральністю. Завважити мусимо впрочім і це, що побіда фашизму в Польщі та переслідування національних меншостей забирають нам в західно-европейських краях останки **симпатії** до нас. Публична думка західних демократій не **буде схильна** станути в обороні такого народа, котрий **використав** щойно здобуту **самостійність** на те, щоби утворити **поліційну державу.**

В Польщі, в котрій на кожду квестію є вже готова, переважно глупа відповідь, люди просто стискають раменами, коли чують про ревізіоністичну акцію Німців, та говорять з погордою: „Най собі там Німці кричать, коли їм це приємність робить, але ми на ніяку мирну ревізію границь ніколи не згодимося. А колиби який міжнародний суд видав рішення корисне для Німців, — то будемо боронити Поморя до послідної каплі крови!"

Дуже похвальною є того рода постанова, наскільки така відповідь має бути лише успокоюючим нерви середником. Однакож розумним людям годі вдоволитись лише такою відповідю. Уявім собі іменно хочби лиш на хвилю ось яку ситуацію:

Німеччина позискує попертє Франції й Анґлії і вони, незалежно від такої чи іншої інтерпретації параграфів, зажадають від нас, щоби ми розпочали переговори в справі наших границь. Наша (Поляків) **відмова** при такім стані річий могла би мати таке значіння, як **розпочаття цілком безнадійної війни,** а безнадійної тому, що ніхто в Европі не поспішив би з помічю для нас (Поляків). Хтож може дати нам запоруку, чи у такій ситуації польський, відповідальний за долю народу і держави уряд — не завагається поміж можливістю цілковитої їх заглади і втратою одної лише провінції? Хтож дасть нам запоруку, що цілий народ мов один муж крикне: радше смерть ніж понижаючий мир?

І тому не засипляймо на вигідній подушці псевдопатріотичних оман.

Ми мусимо собі ясно сказати: **мирна ревізія** західної границі Польщі є можливою, а то іменно тоді, **коли великі держави** („моцарства") **стратять віру у наші державно-творчі здібности.**

Коли покажемо себе в очах культурного світа **народом, що не має суспільного хисту,** тоді міжнародна опінія без протесту згодиться на новий розбір Польщі. Так буде, як було у XVIII. (18-тім) століттю. Приходимо отже до головної суті цілої справи: задержання цілости польської держави залежить у першій мірі від нас самих (від Поляків). — Польщі, що буде **внутрішньо сильна**—не грозить нічого. Польща слаба і наражена на небезпечні, внутрішні експерименти — є засуджена на повільне завмирання.

І тому ми цілком не переборщимо, коли скажемо, що дальший хід по дорозі. зазначеній такими фактами, як замах в січни 1919 р., як заворушення в грудни 1922 р. і замордовання президента Нарутовича, як замах державний в маю 1926 р. і його дальші наслідки — що всьо то веде безумовно **до нового розбору Польщі.**

Думаємо, що в нашім міжнароднім положенню, коли кождий наш промах може бути визисканий через наших ворогів — **була би пожадана** дуже велика обережність.

І тому не так легко зможемо зрозуміти короткоглядну радість „побідників" з дня 16. листопада (підчас соймових виборів). Коби ми лише всі за кільканацять літ не заплатили дорого за ті дні „тріюмфу"!

ПЕРЕПИСКА РЕДАКЦІЇ.

П. В., Бофало, Н. И. — Кажете, що Поляки присвоїли собі імена трох Українців, котрі зістали відзначені в технічній школі, та що відзначені є членами У. Н. Союза. Це є давна польська практика. Тесаме роблять вони не тільки з Українцями, але й Білорусинами і Литовцями. Але проти цього треба протестувати, а в першу чергу треба нашим молодим людям завжди виразно манифестувати себе Українцями, або Американцями українського роду.

НЕ ЗАБУВАЙТЕ ЗА СИРОТИНЕЦЬ-ЗАХИСТ У. Н. СОЮЗА.

П. В. Котович.

З СУЧАСНОЇ ДІЙСНОСТИ НА УКРАЇНІ

(Спостереження очевидця).

(13)

Артіль, це вже вища форма колєктиву, щось середнє між СОЗ-ом і комуною. В артілі усуспільнено землю, реманент, робучу худобу, деякі господарські будови. Робилося спроби усуспільнити таксамо корови, але не скрізь це вдалось. В артілі уже кожний член має робітничу книжку, куди записуються його трудодні. — Розраховується артіль з своїми членами раз на рік, в осени, після реалізації врожаю.

Вранці верховець зганяє на роботу, точнісінько, як колись в економії. Сварки, незацікавленість роботою, відсутність розрахунку, навмисне псування інвентаря, іноді навіть бійки в степу, ось картина колективної праці. В кожному такому колєктиві є уповноважений-комуніст. Цих уповноважених на селі звуть комісарами. Комісар своїм впливом в партійних орґанах, своєю фактичною владою, стоїть вище від голови сільради, тому й не диво, що в радянській пресі повстала пропозиція (її пізніш назвали контр-революційною) в районах суцільної колективізації ліквідувати с-р, ці „орґани пролетарської диктатури", а передати владу правлінням колхозів та кущовим колгоспним обєднанням.

Найвищою формою колгоспу є комуна. Тут усуспільнено все, включно до побуту. Комуна є доволі рідким явищем на українському селі.

На когож спирається влада?

В кождому, бодай найменшому селі, є один, а то частіш два і більше сектосів (секретних сотрудників ҐПУ). Взагалі на апарат поневолення вони грошей не шкодують. Про наявність широко розгалуженої мережі інституту аґентури знає все селянство.

В кожному селі є цілий ряд селян, які вже пройшли через чистилище ҐПУ, через арешт, решта чекає своєї черги. В критичні хвилі большевики не вагаються, от як тепер при колективізації, вжити масового терору, так звана „ліквідація куркулів, як кляси", масова висилка селян на каторгу, або масові розстріли спеців, в звязку з провалом пятирічки.

На селі крім того є групи бідноти, не КНС, але так би мовити, ядро Комітетів незаможних селян. Це люди, які живуть з державної допомоги, так звані „іждівенії" влади. Їх безумовно дуже мало, і це є єдині прибічники влади на селі. В останній час ці „бідняки" остаточно здеморалізувались, і перестали бути навіть химерою опори влади на селі.

Взаїмне натровлювання кляси проти кляси, ґрупи проти ґрупи, ось стара, випробувана метода правління: поділяй і володій!

Війська ҐПУ, частини окремого призначення, узброєний комсомол, і почасти міліція, ось баґнети, на які спирається влада большевиків.

Щодо цілковитої надійности армії я маю великий сумнів. Ще в 1927 році, після вбивства Войкова, большевики пересували один піхотний полк з Київа до польської границі. Між червоноармійцями пішла чутка, що вже почалась війна й їх везуть на позицію. Всі розбіглись. Через те, що війни не було, їх всіх половили. 23 чоловіків розстріляли, решту вислали на Сибір до дисциплінарних батальонів, полк розформували. Мені про цей випадок особисто, розказав демобілізований червоноармієць, що служив у тому полку і повернувся з дисциплінарного батальону з Сиберу.

Але одним із головніщих чинників, на які опирається радянська влада, є, безперечно, компартія, з її трабантами комсомолом, і до певної міри, професійними спілками. Зрозуміла річ, що від морального стану самої компартії залежить певність всіх її сателітів, всіх підрядних їх орґанізацій. Що комуністична партія і комсомол не є власне політичні партійні орґанізації, а лише додаток до бюрократії радянської, річевий додаток, — про це можна не сумніватися, це мені було ясно вже в 1927 році. Та обставина, що „розкулачування" і висилки переводились сукупно і силами міліції і комсомолом, з перевагою останнього, зайвий раз доводить справедливість цього твердження.

Останнього часу і комсомол і партія цілковито здеморалізовані. Ні для кого не є секретом, таємницею, що партії ці на місцях готуються до евакуації, до приходу іншої влади. Поруч з творенням підземних осередків, які переводиться за розпорядженням вищих партійних орґанів, (про це ходять вперті чутки), кождий партієць хоче себе забезпечити на власну руку.

Я особисто знаю таких партійців, які мають уже в кишені фальшиві документи „на всякий випадок". Причому ці документи занесені у вихідні журнали відповідних установ, так що пізніше буде дуже важко встановити факт їхньої фальшованости. Поруч з тим майже кождий партієць має готові невиповнені блянкети з печатками, і зможе собі в потрібну хвилю виготовити „документи".

Комуністи себе забезпечують так само й срібною валютою. Срібло застрягає в кишенях не селян, не непманів, чи інших „ворогів диктатури пролетаріяту", але найбільше в кишенях цього „авангарду". Шож дивного, коли цей приклад наслідують і деякі селяни, чи непмани?

Поруч зі зростом право-лівих ухилів, найбільше зростає в компартії „ухил" від всякої активної праці, бажання заховатися, не показуватися на світло боже, небажання заанґажовувати себе в „останніх ризиковних експериментах Політбюра". „Верхівка втече, ми останемось" — ось думка, яку нераз висловлює в голос рядовий комуніст.

Такий моральний стан головної опори диктатури.

Чи довго ще пануватиме ця, вкрай здеморалізована, верховка над ще більше здеморалізованого, затурканою, масою трудящих, — покаже будучина.

Якіж будуть висновки? В своїх висновках я намагатимусь бути коротким, як і взагалі у всій доповіді:

1) Належність до радянських груп, до зміновіховщини є рівнозначна національній зраді, є зрадою працюючих України.

2) На Україні ввесь час існування радянської влади точиться невпинна боротьба української нації за своє визволення. В наслідок тої безнастанної боротьби здобуто важливі фортеці народньої освіти, закріплено рідне шкільництво.

3) Національна свідомість на Україні значно піднеслась, але піднісся націоналізм і в Росії. Майбутня українсько-російська війна, коли до неї того прийде, йтиме виключно під гаслом національної боротьби за самостійність.

4) Всяка політика екстрему, політика реставрації Гетьманщини на Україні згори засуджена на невдачу, і може хіба лише пошкодити нашій визвольній боротьбі.

5) Підтримувати інтервенційні настрої на еміґрації, значить вступити в колізію зі всією українською інтеліґенцією, з передовими колами селянства і робітництва.

В наслідок своїх спостережень я висловлю певність, що большевики самі впадуть, без того, щоби ми повели на скривавлені наші поля чужинців, без того, щоби ми допомагали ще раз і ще раз чужинцям нищити і руйнувати наш край. До падення большевиків причиниться господарська руїна, ними утворена.

Нам же, не зраджуючи прапорові **Соборности,** треба бути готовими, **вже тепер бути готовими,** до падення большевиків на великій Україні, до творення **Самостійної Демократичної України,** як великого Піємонту майбутньої **Соборної Демократичної України.**

A UKRAINIAN WOMAN, IN A LETTER TO HER FAMILY IN AMERICA, DESCRIBES THE POLISH PUNITIVE EXPEDITION IN THE VILLAGE OF KOSHLAKY, DISTRICT OF ZBARAZH.

October 15, 1930.

My dear sister: I am in receipt of your letter and two dollars. I thank you. I received also another letter, but the package I have not gotten to this day. What I wrote to you, my complaints against editors, was merely to safeguard myself because I feared post office censors who might also happen to look into my letter as the police are now tracing down who had written to the papers about punitive expeditions and other abuses. Now, my dear sister, I will write you how the punitive Polish expedition was carried out in our village. Before it came, there were already arrests. On September 26, the soldiers who are stationed in Hnylytsi, on the frontier, took young boys who belong to the "Luh," tortured them for a whole day, and arrested the president of the "Luh", Thomas Dumansky. On September 27, the same soldiers arrested Adolko Shevchuk, Roman Sikora, Stefan Ditkun, Wasyl Bakaluk, Hryts Vavruk, Michael Bomba, and tortured them the whole day. In the evening, at 7 o'clock, they set free Ditkun and Bakaluk. As they were walking home, from under the bridge there leaped out Uhlans dressed in civilian clothes and gave them such a beating that they were found the following day in the field, helpless. Those who were not set free, were kept for two weeks and were whipped three times every day, each time 50 blows upon the naked body, and they were forced to sign police records against their will. Vavruk and Bomba were permitted to go home, but Shevchuk and Sikora and Dumansky were taken to Zbarazh. There the "starosta" (the supreme officer of the district — Edit.) read them the police records, which they denied, but he claimed they must be true as their signatures were appended to them. They answered that if he had been beaten up so he, too, would have signed. Then he released them. And on September 28, in the afternoon, at two o'clock the soldiers left the village of Koshlaky. At four o'clock 110 gendarmes with their commissar arrived on wagons. Each wagon was spread over with carpets robbed from Ukrainian peasants, and each driver had bleeding wounds. They came to the gendarmes' post, where they broke into groups and went into the village. They had with them a list of all the Ukrainians, so as not to harm a Pole, destroy his home or ruin his farm. And thus whomever they met was asked whether he was a Ruthenian or a Pole. If he said he was a Pole, he was told, "Go home," and if he said that he was a Ukrainian, they would start whipping him and asking him again what he was, and they whipped him until he said that he was a Ruthenian. "You, son of a whore, you bandit, you want Ukraine? Come with us, and we'll build Ukraine!" Having caught in this way fifteen men, they would come together to a Ukrainian peasant and bide some of them to climb the roof of the hut, others, the roof of the barn, and still others to climb the stacks. They gave them no ladders, but beat them till they climbed. Then they ordered them to tear down the thatch with which the roofs are covered, and destroy it completely. The gendarmes entered the houses, broke into cupboards, carried out and threw in a heap all the Ukrainian costumes, destroyed pictures by bayonets, tore the pillows and featherbeds, letting out the feathers, and poured over all this, beet soup or cabbage soup and whatever else they found. Going into the pantry they mixed all kinds of grain together and mixed flour with ashes. Having thus satisfied their hearts, they called together all the members of the household and whipped them unmercifully, forcing them to shout, "Let Ukraine perish! This is Poland now." Then they mocked, "Now you have already built Ukraine." After ordering those on the roofs to come down they whipped them for unroofing the building. One woman said that she had a toothache, so they laid her on the table and pulled out her teeth with tongs, saying that they were dentists... In the village of Koshlaky they destroyed 29 households, the cooperative dairy and the cooperative store, in which they poured kerosene over all the goods. One night, I do not remember the date, the invading soldiers came into the village and attacked several homes. A man (the name deleted), was dragged out of a hut, thrown naked on the ground and whipped. Other members of the family escaped through a window. Paul Dumansky was caught, led back to the court, denuded and flogged, then, after dashing water over his body to revive him, they flogged him again, after which they rode their horses over him. They whipped Demydiuk's daughter. One cannot describe that night. What I wrote here is merely a part of what happened. It is impossilbe to describe everything, as in each household they did something else. Such is the Polish Republic.

БOLISH GOVERNMENT PROHIBITS MENTION OF SELF-DETERMINATION OF NATIONALITIES.

Lemberg — Starostwo.
L. St. 2007. Lemberg, October 7th, 1930.

To the Founders of the Ukrainian Section
of the International Women's League
for Peace and Freedom,
c/o Mrs. Blanka Baranowa,
Tarnopol, ul. Strzala.

In accordance with the decision of the Lemberg Voyvoda of September 1930, L. BP 317 (Stow.) 29, this certifies that the Ministry of the Interior has dismissed, on the grounds of paragraph 8 of the law for Societies of November 15, 1867; Dz. U. P. 134, the appeal of "the Ukrainian Section of the International Women's League of Peace and Freedom" in Lemberg against the decision of the Lemberg Voyvoda of October 25, 1926, No. B. P., by which it was forbidden to organize this Society, on the following grounds:

According to par. 4. of the By-Laws of this Society the aim of the Society should be the realizing of points mentioned in par. 1. of said By-Laws, among which there is a point dealing with the right of a nationality to self-determination.

The aim thus understood is a constant basis for making proposals to revise the frontiers of the State on account of some parts being inhabited by different nationalities and changes taking place in the numbers of these inhabitants. This is equivalent to having a constant aim to undermine the present Status of the Polish State and to threaten its integrity. It is therefore of danger to the State.

The appellants quoted the By-Laws of the legally constituted "Polish Women's League of Peace and Freedom" claiming them to be identical with their project, but this does not agree with the facts as the By-Laws of said Polish organization do not contain such a paragraph.

This decision of the administrative authorities is final, but does not exclude the possibility of applying to the Highest Court of Administration.

ГОЛОСИ ЧИТАЧІВ

ДО ОБЄДНАННЯ І ПРЯМОЛІНІЙНОСТИ.

Жию в Америці довгі літа й мав нагоду приглянутися ріжній народній роботі, ріжним політичним орієнтаціям і ріжним організаціям. І мушу признати, що доперва довголітня праця Обєднання збудувала в Америці ясну націоналістичну програму, обєднавши біля неї подавляючу більшість тої іміграції, яка є творча, ідейна й жертвенна.

І дивно стає, коли бачиш, як проти цеї організації виступають ще й тепер ріжні люди, котрі не розуміють, що 8 літ чесної праці Обєднання це є великий капітал, котрий розумна нація використовувала би на скріплення своїх сил, а не на розпорошення. Нам треба людей до праці, а не нових організацій. Нам треба діл, а не слів і обіцянок. І треба нам чесної праці, а не гидкої конкуренційної боротьби для заспокоєння особистих амбіцій, чи якихсь там гуртків.

Українська маса не бажає собі бачити наш нарід розбитим на католицькі, православні, протестантські чи які там инші громади, котрі змішували би свої релігійні переконання з національно-політичними. Вона бажає собі чисто націоналістичної організації, якою саме являється Обєднанне.

Гнат Гаврилюк.

ДІТИ ДО У. Н. СОЮЗА!

Дійсно, прямо поняти годі, як це важко затягнути нашого чоловіка до своєї організації. А ще важче зрозуміти, як можна в Америці легковажити собі справу асекурації. Нещастє жде нас тут на кождім кроці, на вулиці, в стріт кари й в фабриці. А скільки нещасних діточих випадків? Вистарчить поглянути кождого дня до американської газети, щоби переконатися, що це правда; але прийди до хати до нашого чоловіка й викладай йому це мов на лопаті, то все одно не помагає.

Та це треба перебороти. А в першу чергу треба вписати діти до Союза тим, що вже зрозуміли вартість обезпечення, що розуміють значіння нашого У. Н. Союза, що є самі в Союзі. Тепер пора на це памятати. Хай Діточа Кампанія не мине безслідно, а дасть батькови Союзови нових дітей, нових і карних Союзовців.

Дмитро Важлик, секр. 96 від.

З українського життя в Америці.

КЕМПБЕЛ, О.

Листопадове Свято й протест.

За стараням Українського Горожанського Клюбу, Тов. Сокіл, від. 218 У. Н. Союза й Тов. Поступ, від. 96 У. Н. Помочі влаштовано дня 30 листопада в Хорватській Галі Листопадове Свято, получене з протестом.

Присутних прикувала в першу чергу могила з терновим вінцем і високим хрестом. Від рамен хреста звисали дві чорні ленти з написами „Полеглим Борцям за Волю України". З одного боку могили виднілa статуя Свободи, а з другого бачили ми Україну, закуту, в кайдани, а біля неї жовнірів, представляючих двох польських жандармів.

Біля Свободи стояли шкільні діти, котрі відспівали американський гимн.

Свято відкрив предсідатель Роман Гіль.

Бесідниками були: о. Данилович, Д. Стецьків і М. Ткачишин. Вони представили присутним ляцьке пекло на українських землях.

Американський бесідник Містер Горши взивав Українців до єдности і дальшої боротьби за слушні права.

Рівнож ухвалено одноголосно відчитані предсідателем протести.

Потім аматорський кружок відограв представлення „Захотіла пана, втратила Івана". Шкільні діти віддеклямували 7 декламацій, котрі випали удачно.

Свято закінчилося відспіванням національного гимну.

На Рідний Край зібрано $85, які вислано до Обєднання.

Комітет.

—o—

РОЧЕСТЕР, Н. Й.

Громадський Хор і Музичне Товариство.

В місяці січні Рочестерський Громадський Хор закінчив третій рік своєї праці. Також три роки свого істнування може відсвяткувати Мандолінова Оркестра.

Українська пісня, а разом з нею і наша національність, придбали в наших околицях великої пошани і поваги завдяки виступам цих музичних організацій, та, на жаль, признання цій роботі віддають усі, крім наших братів Українців. Це показувало нам відношення нашої кольонії до підприємств і концертів хору і оркестри. Через слабу підтримку і хор і оркестра через два останніх роки не робили жадних концертів, бо не хотіли наражатись на недобір. Обі організації виступали лише на запрошення місцевих громад і в великій більшости без жадної заплати.

Підтримку до цеї пори мав хор від т-ва „Вільні Козаки", що без заплати дозволили хорови і оркестрі користуватись для проб товариською галею. Більшість товариств і організацій ставиться до нас, як не цілком ворожо, то неприхильно. Хоч треба зазначити, що невелика кількість загалу та невеликих організацій (по кількости членів) нас попирали.

Деякі особи і досі мильно дивляться на наше істнування, причислюючи нас до організації „Вільних Козаків", чого в дійсности нема. Хор і оркестра є окремі організації і тільки з вдячности користають з гостинности козаків.

Останній осінний сезон нашої музичної праці увінчався повним успіхом: наші музичні організації уже шестий місяць виступають що неділі на радіо концертами і тішаться симпатіями як загалу так і менаджерів стації. З листів похвал і подяк від своїх і Американців бачимо, що слухають наших програм на просторі від стейту Айова на заході і до Бостону на схід та поза Нюарк вдолину. Слухають і наші Рочестерці, але чи задають вони собі питання, скільки то упертої праці коштують оті радіо виступи? Чи знають вони, що то все робиться без заплати? Ми ще й мусимо доїжджати стації, що дає нам місце задармо, бож знаємо, що задля Поляки мусіли потрусити кишені своїх бізнесменів, щоб купити собі що тижневих пів години і то на меншій стації.

В першу чергу усю вагу цеї роботи зрозуміли люде з Сітізенського Клюбу на Норт Ґудман. Вони пішли на зустріч нам, сподаткувавши себе на користь хору невеличкою щомісячною вкладкою. І хоч мала ця вкладка, але не в тім річ; видко добру волю, і щирість, і зрозуміння. Видно, що вони з нами і в потребі нас підтримують. Цим щирим людям належить велика подяка, бо за їх прикладом і з ініціятиви гр. Головка, Байдака і Пригоди засновано Музичне Товариство, метою якого є підтримка наших музичних організацій. До того музичного товариства вписуються члени, які хочуть і матеріяльно і иншими засобами при потребі допомогати нам утримались на своїй музичній роботі. Потреба допомоги є велика: Наш дірігент за науку хору жадної заплати не має, бо хор, не маючи ніяких приходів, платити не може; купно коштовних струн до великих інструментів, почтові видатки на пересилку програм до газет, нарешті папір для нот і ноти американських пісень, які грає оркестра, все це до сеї пори падало тягаром на дірігенда що покривав ті видатки з мізерного заробітку — лекції мандолінової оркестри.

Помимо праці вивчення пісень, пересилки нот, улаштовання концертів і дірігування ними, поносить ще вище зазначені видатки на одного чоловіка трохи забагато — тому Муз. Т-во вважає потрібним усі ті видатки взяти на себе.

Організація цего Т-ва знайшла відгук і число членів за короткий час сягає до 35 осіб. І ось це Т-во в суботу, 24 січня, улаштовує концерт-баль на литовській галі.

Усіх, хто слухає по радіо наших пісень, хто симпатизує з нами підчас радіо сів години, ми запрошуємо на цей концерт. Покажіть свою добру волю, піддайте нам охоти. Прийдіть!

В неділю, 25 січня, в 5 год. пополудни, в галі товариства „Вільні Козаки" відбудеться лекція на тему: „Подорож Українського Національного Хору по Европі й Америці". Улаштовує її теж Муз. Т-во, а прочитає лекцію гр. Сорочинський. Ми певні, що рочестерське громадянство оцінить нашу щиру працю і підтримає нас, а також певні, що число членів нашого Муз. Т-ва значно збільшиться.

Уряд Т-ва: **Головко,** голова; **Байдак,** секр.; **Пригода,** касієр.

—o—

СЕЙР, ПА.

Де наші збірки і де наш протест?

По всіх наших громадах в Америці відчули наші люде біль рідної землі. І зі всіх сторін пішла поміч в грошах і протестах. А нас тут є коло 120 родин і нема кому піднести голос протесту чи зорганізувати якусь збірку. Так далі бути не може. Національна честь змушує і нас призадуматися над способом допомоги скатованим нашим братам. Зійдімся і подумаймо над тим.

Член 236 від. У. Н. С.

—o—

НЮ ЙОРК, Н. Й.

Засновання Союзу Українців інжинірів та техників.

В Америці є вже досить поважне число Українців техників та інжинірів. Частина з них одержала відповідну спеціяльну освіту в Америці, приїхавши сюди молодими еміґрантами. Инші з тих, що вже родилися в Америці й нарешті найновійша катеґорія тих інжинірів та техників, які свою освіту здобули в Европі, а переважно в Празі та Подєбрадах.

Союз має за цілі обєднати всіх Українців, що знаходяться на терені Злучених Держав, Канади, Мексика й держав середущої Америки, які або мають технічну фахову освіту, або працюють в якійсь технічній галузі, як кваліфіковані фахівці. Союз інжинірів та техників є аполітичною організацією, яка ставить своєю цілю обєднати всіх Українців на фаховому ґрунті з метою наукового удосконалення їх знання, а також для навязання контакту з американськими відповідними фаховими та науковими інституціями й організаціями.

В своїй дальшій діяльности Союз ставить в програмі своєї діяльности видання відповідної фахової літератури, розроблення ріжних технічних та економічних питань, звязаних з відродженням України та з організацією її промислу й техніки, вивчення наймодерніших метод, якими користуються ріжні держави та народи, а передовсім Америка й т. д.

Перші організаційні збори, на яких принято й затверджено статут нової організації, відбулися 10 січня в Ню Йорку. На цих зборах вибрано управу інжинірів: Залевського, Комарницького, Нововірського, Саластіна, Семенину і Данильченка. До ревізійної комісії обібрано інжинірів: Лещинського, Зіня, Ревенка й Черниша. Тепер Управа приступила до фактичної організації діяльности союза й для встановлення звязку з ріжними відповідними організаціями та інституціями в Америці, а також з відповідними українськими організаціями в Европі. Разом з тим Управа закликає до вступлення в члени всіх тих українських інжинірів та техників, які ще не зголосилися, або не були запрошені до товариства, з браку їх адрес.

Інж. Нововірський,
30 E. 7th St., New York, N. Y.

—o—

НЮ ЙОРК, Н. Й.

З жіночого руху в Америці.

Головний Комітет Медичного Допомогового Фонду „Союзу Українок" в Америці з осідком в Ню Йорку на свойому засіданню ухвалив виготовити листи та розіслати їх до всіх українських товариств та церков, з просьбою зарядження збірки на Медичний Фонд.

Котре з товариств такої листи не одержало, то проситься зголоситись до нас, а ми сейчас листу вишлемо. Адреса:

Pauline Avramenko,
P. O. Box 101, Sta. D,
New York, N. Y.

До Головного Комітету напливають листи з ріжними питаннями: Чи Комітет сам пересилає гроші впрост до Галичини? На чиї руки? і т. д. Щоби не відповідати кождому зосібна, бо на те треба богато часу, Головний Комітет оголошує в часописі, щоби й инші знали, котрих ці питання цікавлять, що гроші, котрі збираємо в Америці на Медично-Допомоговий Фонд, пересилаємо через „Обєднання" на адресу управи Народної Лічниці у Львові. Звіти свої Головний Комітет буде оголошувати найменше в трох часописах.

Дальше Головний Комітет звертається до всіх українських громадян з горячою просьбою допомоги своїми жертвами матеріяльними своїм братам і сестрам в Галичині, катованим у страшний спосіб Ляхами.

Товариствам і одиницям, котрі вже прислали свій дар на цю благородну і конечно потрібну ціль, сердечно дякуємо.

Головний Комітет Медичної Допомоги.

Прошак: Пані, може ви мені, нещасному, подарували би які сходжені штани.

Пані: Ні, бо я не маю чоловіка.

Прошак: Гм, а як би так ми обоє теє, га?

—o—

Редактор: Вашої повісти не можу друкувати, можете і зараз забрати собі ваш рукопис!

Письменник: Та не будьте такі занадто горді, пане редактор, — начеб ви були одинодинокий, що не хоче моеї повісти!

АМЕРИКАНСЬКА ПРЕСА ПРО УКРАЇНСЬКЕ РІЗДВО.

OSHAWA UKRAINIANS ARE CELEBRATING CHRISTMAS TODAY

Christmas Eve Function Held Last Night Provided Colorful Entertainment

Oshawa Residents of Slavic Origin Are Today Celebrating Christmas Festival With Time-Honored Traditional Ceremonies

CONCERT HELD IN UKRAINIAN CHURCH

Entertainment Was Featured by Christmas Carols in Ukrainian Tongue and by Traditional Serving of "Rich Supper"

Ukrainians and other Oshawa people of Slavic origin, celebrated Christmas eve last night. According to the calendar which they follow, today is Christmas and as such it will be observed by many families.

But, as in the Ukraine, Christmas eve is the important occasion, so also among Oshawa Ukrainians more interest is attached to the night before Christmas than the day itself. Gatherings were held in many private homes and in churches last night and according to an ancient tradition the "rich" supper was held. According to the old custom, which dates from pagan times, this supper is supposed to consist of 12 courses including certain specified dishes. But modern Ukrainians have abandoned certain of these dishes and have substituted others in their place, neither are they insistent that the meal should consist of exactly twelve courses.

At Ukrainian Church

Members of the Ukrainian Presbyterian Church, with their wives and families gathered in the building in Oshawa Street which they will shortly abandon for the fine new church which they have erected on Simcoe street south. The entertainment there might be regarded as typical for similar gatherings throughout the city

Children Provide Program

The program was provided chiefly by the children of the Sunday School who were massed on the platform, including boys and girls and tiny tots. The eager, expectant look upon youthful faces plainly indicated that it was Christmas eve and a feeling of excitement pervaded the atmosphere. Like their little Anglo-Saxon friends, some of these youthful new Canadians were a bit shy about performing in public while others were not embarrassed at all. Very much like Anglo-Saxons also, parents beamed proudly when their children recited or sang well.

Although it is doubtful whether one of these children was born outside of Canada, the whole performance was in the tongue of their forefathers. Once again the Christmas story was told, but this time in Ukrainian and the children sang in pleasing voice favorite Christmas carols including several of the well known tunes and one or two old Ukrainian tunes. Jaroslaw Salmers, a boy of about twelve, played the organ while William Zaleschoek, of the same age accompanied on the violin.

Address by Rev. L. Strandret

In a brief address, Rev. L. Strandret, the pastor, expained the real meaning of Christmas and then referred to the customs which were centered about the Ukrainian celebration of this great event. Many of these customs, he pointed out, were of pagan origin and he stated that before the Ukrainians were Christianized they used to hold each year a feast in honor of the lengthening of the days. It was customary to serve twelve courses of food at this feast, he said, and it usually occured early in January and approximately at the time Ukrainians now celebrate Christmas. The pagan people of that time worshipped the sun, the moon and other gods.

The 10th century saw the coming of Christian missionaries to the Ukraine from Constantinople, the speaker said. Christianity spread rapidly throughout the country and the missionaries attempted to stamp out all pagan customs. But the people still clung to them and as a result some of these pagan observances were woven into the Christian observance of Christmas even as some of the pagan customs of the Norsemen still exist in the Christmas observance of Anglo-Saxon peoples.

Santa Claus arrived last night and caused much merriment as he distributed candy and gifts from the Christmas tree to the children.

At the conclusion of the entertainment tables were set and the "rich" supper was served. Although all time-honored dishes were not strictly adhered to the feast was started in a manner which has been hallowed by centuries of time—the serving of boiled wheat with honey and poppy seed.

(The Oshawa Daily Times, Oshawa, Ontario, January 7, 1931).

ЩО БУДЕ З „РУСИНОМ"-ПОСЛОМ О. ЯВОРСЬКИМ?

Як відомо, греко-католицький епископат рішив був на спільній конференції не дозволити нашим священикам кандидувати на послів, наслідком чого відпали навіть ті кандидатури, які вже отримали були дозвіл духовних властей. Очевидно, що ця заборона відносилася також і до о. Осипа Яворського, пароха з Ляшок, який фіґурував на листі ББ. Однак о. Яворський не пішов слідами інших священиків та не скорився постанові своїх властей, лише вніс рекурс до Риму. Як довідуємося, Ватикан прилучився до рішення нашого епископату й не взяв під увагу, рекурсу о. Яворського, який у міжчасі став уже послом: одним з двох „русинів" у польському соймі (другим є Михайло Бачинський). Тепер не відомо, чи о. Яворський схоче процесуватися з Ватиканом (перед якою інстанцією?), чи таки опамятається і зречеться почесної і відповідальної ролі заступництва „народу Русинів". Очевидно, що всім не-Русинам послування чи непослування о. Яворського є річю високо байдужою.

ЯК МИ ПОМАГАЄМО РІДНОМУ КРАЄВИ.

НЮ ЙОРК, Н. Й.

Медична допомога Рідному Краєви.

Головний Медичний Комітет допомогового фонду Союзу Українок подає, що до нього вплинули слідуючі дальші жертви:

Ню Йорк: по $1: п. Онищук, п-ні А. Сурмач, п-ні П. Дембіцька, п. Г. Ковердович $5. — **Бінгінтен, Алабама:** п-ні А. Заборовська $5 на М. Д. Ф. і $5 на У. В. О. — **Честер, Па.:** Відділ Союзу Українок $61.10. — **Карнеґі, Па.:** Українська Громада $25. — **Сімпсон, Па.:** о. Дутковський $9. — **Пасайк, Н. Дж.:** Тов. ім. Тараса Шевченка, переслав М. Павлюсь $10. — **Ром, Н. Й.** Сестр. при церкві св. Николая, переслала збірку Окс. Голіят, $22.06. — **Мінеаполіс, Мінн.:** Н. Семотюк $1. — **Н. Й. Сіти, Бронкс:** Відділ С. У. А. $10. — **Ню Йорк.** П. Вареница $3. — **Шікаго, Ілл.** Б. Пелехович $10. — **Нюарк, Н. Дж.:** Тов. Тернопільщина $5; по 50 ц.: Н. Плакса, Н. Кравчук; по 25 ц.: І. Маньківський, М. Павлусь, Д. Чорномаз, А. Даткун, Й. Крук, П. Канарок, К. Канарок, Л. Коцай, Й. Павлусь, Д. Хрущ, П. Вівчаровський, А. Корищук, Н. Писаренко, Т. Тлумацький, М. Коцай, Д. Кіт, І. Маньківський, В. Плакса. Переслав М. Федорів. Разом $10.50. — **Вест Пулман, Ілл.** Відділ 17 С. У. А. $5. — **Дітройт, Міш.** Відділ С. У. А. $30. — **Нюарк, Н. Дж.** І. Штогрин $5.

Головний Комітет Медично Допомогового Фонду.

Збірки і жертви просимо висилати на адресу секретарки Комітету:

Mrs. PAULINE AVRAMENKO,
P. O. Box 101, Station D.,
New York City.

—o—

МОНЕСЕН, ПА.

Збірка на визвольну боротьбу.

Дня 30. листопада 1930 р. заходом жінок в Монесен приготовано гостину замісць листопадового свята. Жінки, а це пані: Янковська, Дика, Паращак, Коваль, Янковська, Коник, Фаль, Манявська, Кудлик, Лучко й інші, доложили всяких найкращих старань, щоби гостина випала величаво.

Проводив порядком п. Франко Янковський і покликав на першого бесідника о. П. Дмитрика. Говорили й інші бесідники, а всі на тему руїнницької роботи Ляхів на нашій прадідній землі. При кінці говорив д-р Н. Навроцький і закликав до збирання жертв на боєву акцію, військової організації, на оборону наших поневолених братів. Зложили слідуючі: Ф. Янковський 2 дол., панство Драгани 2 дол.; Павло і пані Янковська 1 д. 50 ц.; по 1 дол.: д-р Навроцький, о. П. Дмитрик, Й. Дикий, О. Паращак, П. Процаник, А. Чайка, П. Щерба, В. Цилінський, Н. Опар, І. Кудлик, І. Крицький, В. Бляма, І. Янковський, І. Кудлик, пані Ева Салак, пані Ева Кудлик, І. Фаль, А. Курилло, Н. Хомош, Т. Курятник, Г. Маерник, С. Лучко, пані З. Манявська, пані Лучко, пані Ю. Янковська, М. Коваль, пані Е. Щерба, Н. Фіґель; по 50 цнт.: Г. Коник, пані Опар, панни Рузя, Марія, Катерина Манявські, пані Опар, пані Паращак, пані Хомош, пані Коваль; по 25 центів С. Хлипнич; Українське Політичне Товариство 7 дол. — Разом зібрано 45 дол., з того відчислено розходу 5 дол. 25 цнт. Вислано через Обєднання на УВО. Ляхи за цю нашу збірку запротестували з богатьома підписами товариств та організацій в місцевій ґазеті американській, але тим собі наробили стиду, бо ми відбили їх акт протесту по козацьки.

Д-р Н. Навроцький.

ПРОБУДЖЕННЯ ВЕСНИ.

Учень VI. кл. в Мінхені, Морх, любився в 14-літній ґімназисточці і ця любов, на жаль, не була без наслідків. Ґімназист, опинившись у прикрій ситуації, штовхнув свою молоденьку любовницю до ставу і втопив її, щоби затерти слід своєї любови. Його арештовано і він зі страху перед карою повісився в тюрмі.

—o—

ЗА ЗНЕВАГУ ХРИСТА.

Німецький маляр Ґрош рисував карикатури до твору „Хоробрий вояк Швейк" і між іншим нарисував Ісуса Христа, якого жандарми женуть на фронт до наступу. Христос має на лиці ґазову маску, а на плечі кріс. Кілька священиків добачили в тім зневагу релігії та заскаржили Ґроша до суду. Маляр боронився тим, що він не хотів ображати нічиїх релігійних почувань, ані зневажати Христа, якому він сам поклоняється, але бажав тільки висміяти світову війну та представити, що якби Ісус Христос був на землі підчас світової війни, то його змобілізувалиб та баґнетами проґналиб на фронт, так як ґнали неодного антимілітариста й й противника проливу крови. Берлінський суд розглянув цю справу і звільнив маляря від вини і кари.

ЛИСТИ З РІДНОГО КРАЮ

(Подаємо в оригіналі ті листи, що наспіли з краю в справі останніх подій. — Ред.).

III.

Куропатники, 26. IX. 1930.

Дорогий Брате, чи ти здоровий і братова й ваш син та як вам там поводиться, бо коло нас дуже зле. Перебуваємо страшні часи. Зараз по живах запанували великі вогні, що ночи видно, як по селах горять стирти зі збіжем. Хто палить, не знати. Поляки кричать, що то палять „руські" студенти й з того повстала велика ненависть межи Українцями й Поляками.

Тепер Польща спровадила зі Шлеску 2,570 постерункових. Усі повбирані на чорно, лише шапки білі. Всіх спроваджено на Сх. Галичину. До нас, до Куропатник (Бережанщина) небогато приїхало, лише 60 фір. Було їх по два і по три на фірі. Як стали робити ревізію по хатах, то аж страшно було дивитися. Збіже з міхів висипали, печі розвалювали, підлоги зривали, подушки дерли, а піря пускали з вітром. Людей так били, що нарід так кричав в селі, що аж страшно було слухати. Де хто міг, там ховався. Так виглядало все, як би яка революція була. Так само й мене не минули. Прийшло їх трох до хати, я на той час хліб місила. Один перевернув діжку з хлібом на землю й все тісто перемішалося з порохом. Другий розбив скриню і викидав все, що було. Забрав убрання з моїх дівчат. Те, котре було вишите, виніс на подвіря й спалив. Питали за чоловіком, то я казала, що робить на полі, а він втік був, бо боявся, щоби не дістав, так як інші. У читальни все поломали, вікна вибили, двох людий забрали до криміналу.

Від нас поїхали до Бережан. Там з читальні Просвіти осталися лише стіни. Український „Боян" знищили, кооперативу знищили, Маслосоюз розбили чисто. За часів війни того люди не зазнали, що тепер.

У другім листі напишу більше. Я той лист пишу і руки мені трясуться, щоби хто не прийшов. У ночі що кілька годин ходять постерункові попід вікна; їх лишилося в селі чотирох. Здоровлю вас всіх.

Твоя сестра.

—o—

IV.

Любінь Великий, пов. Городок, 5. вересня 1930.

Дорогий Брате!

Доношу тобі відомости про наше здоровля й поводження. Наше поводження дуже смутне й то так смутне, що не до описання. Дня 28. серпня приїхало до нашого села військо й таку „радість" нашому українському народови зробило: розкватирувалося по українських хатах й зараз почало бійку. Насамперед взяли зводити хлопів, котрі належали до громадської ради, але самих Українців. Гринька Шмагала так безмилосердно побили, що нещасний сам до дому не зайшов. Василя Обрізу ще гірше, дали йому більше як 120 буків. Таксамо дяка набили. Дмитра Барана, Івана Магоцького, Стражника й Коломця, Стражника, Стефана Циґля, Михайла Кристиняка, Андруха Голубця, писарчиного сина. Решта повтікало, куди дивилися і до нині дома не ночують.

Відтак військо зажадало, щоби село йому що дня купувало тютюн і то що найдорожчий. Курей треба було варити, горівку купувати. Так стояли в селі три дни, а як віджджали, то зажадали 75 метрів вівса й трох свиней по 120 кг. ваги. Нібн вони платили, але як? За метер вівса по 6 злотих, що коштує 14 злотих, а за свині по 50 гр. живої ваги, а коштує 1 зл. 75 гр. Решта заплати така, що здоровля неодному відобрали й життя. І у своїй ґазеті написали, що за те били, що Українці на них кинулися.

Не знати, за що й за яку провину так той безборонний нарід побили. Не лише в нас, але то діється по цілій Східній Галичині.

Дорогі браття, упімніться за нами бідними. Вони нам школи позамикали й студентів українських позамикали. По криміналах повно нашого народу. Священиків позаарештували. Навіть о. Фединського арештували. Вони говорять, що Українці палять їх фільварки, але Українці не мають автомобілів, щоби їхати автомобілем палити. **Вони себе грубо поасекурували й самі попалили,** а на Українців зложили вину. Наш Центросоюз у воздух висадили. Кажуть, що дуже великі шкоди понесли наші Українці.

Дорогі браття, віднесіться з просьбою до цілого світу, щоби світ їх спинив від такого терору, бо інакше Поляки нас винищать і вигублять так, що й сліду не буде по нас. Богато людей через той терор зі смертю бореться. Отож в імени Галицьких Українців здоровимо вас всіх, Американські Українці, щоби Ви того не бачили, що ми переживаємо.

Гаразд.

В КОЖДІЙ УКРАЇНСЬКІЙ ХАТІ ПОВИНЕН НАХОДИТИСЬ ЧАСОПИС „СВОБОДА".

ДРІБНІ ОГОЛОШЕННЯ

В КОЖДІЙ УКРАЇНСЬКІЙ ХАТІ ПОВИНЕН НАХОДИТИСЬ ЧАСОПИС „СВОБОДА".

ТАРЗАН СЕРЕД МАЛП. (43)

Від часу, як Тарзан покинув племя малп, його серце роздирала внутрішна боротьба й замішання. Теркоз, котрий тепер став королем племени, був жорстоким і капризним вожаком. В розпуці малпи постановили звалити його й нагнати. Отже одного дня, як він вернув до племени, пять великих волохатих звірів скочили на нього.

—o—

В серцю своїм Теркоз був трусом. Тому він не лишився до боротьби. Він вирвався і втік, пінячися зі злости й ненависти, у праліс. Кілька днів він мандрував без цілі. Переходячи від дерева до дерева, він одного дня натрафив на дві жінки.

—o—

Він був якраз над Джейн, коли вона його побачила, його страшне лице, як воно виглядало зпомежи густого листя, всего кілька стіп від неї. Зі страху, що звірюка зараз схопить її в свої дужі руки, вона крикнула переразливо. Потім звичний настрій прийшов на неї. Він схопив її та скочив на дерево, несучи дівчину зі собою на долю, сто разів гіршу від смерти.

Джейн не стратила відразу свідомости, як малпа несла її в щораз більше непроходимий ліс. Крик, який притягнув Клейтона, повів Тарзана просто на місце, де лежала обімліла Есмеральда. Його виховання серед малп сказало йому відразу, що сталося. Він відразу пігнав на здогін.

—o—

Він гнав усе вперед по сліді Теркоза й його жертви. Теркоз чув його погоню й приспішував кроку. Так вони гналися три милі, заким Тарзан нагнав його. Бачучи, що втеча неможлива, Теркоз опустився до землі. Тарзан як леопард скочив на полянку, Теркоз обернувся й станув до боротьби за свою паству.

—o—